EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 28.3.2022
COM(2022) 129 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN

om det övergripande genomförandet av offentlig kontroll i medlemsstaterna (2019–2020) för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel

{SWD(2022) 73 final}

Ansvarsfriskrivning

Europeiska kommissionen har utarbetat och offentliggjort denna rapport i enlighet med artikel 114 i förordning (EU) 2017/625. Syftet med rapporten är att allmänheten ska få bättre tillgång till information om den offentliga kontroll som utförs av EU-länderna, och om hur kommissionen i sin tur kontrollerar den, på områdena livsmedels- och fodersäkerhet, djurhälsa, växtskydd och djurskydd, ekologiskt jordbruk och kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel. Endast Europeiska unionens domstol har behörighet att tolka EU-rätten. Vårt mål är att informationen ska vara uppdaterad och korrekt. Om vi informeras om felaktigheter försöker vi rätta till dem.

Det material som används för denna rapport

- är allmän information som inte riktas till någon enskild fysisk eller juridisk person,
- är inte nödvändigtvis heltäckande, fullständigt, korrekt eller aktuellt,
- tillhandahålls delvis av nationella myndigheter i EU-länderna, som kommissionen inte har någon kontroll över och inte kan ta ansvar för.

En del uppgifter eller information i denna rapport kan ha skapats eller strukturerats i filer eller format som inte är felfria.

Innehåll

Sammanfattning 1

Inledning 3

Rättslig ram 5

EU-ländernas offentliga kontroll 9

Allmän översikt 10

EU-ländernas årsrapporter 15

Systemen för offentlig kontroll – organisation och resultat 16

Åtgärder för att säkerställa att de fleråriga nationella kontrollplanerna fungerar ändamålsenligt 18

Åtgärder för att säkerställa efterlevnad hos företagen 19

De nationella myndigheternas tillsyn 20

Åtgärder för att säkerställa att de offentliga kontrollenheterna fungerar ändamålsenligt 22

Kommissionens kontrollverksamhet i EU-länderna 23

Revisioner 24

Rekommendationer 28

Översiktsrapporter 29

Värt att nämna från kommissionens kontroller (2019–2020) 31

Kommissionens övriga kontrollverksamhet 34

Införsel av djur och varor till EU 35

Resthalter av veterinärmedicinska läkemedel och miljöföroreningar hos djur och produkter av animaliskt ursprung 36

Systematisk uppföljning av rekommendationer från revisioner 37

Allmänna uppföljningsrevisioner 38

Landsprofiler 39

Tillsyn 40

Stöd till EU-länderna 42

Nätverk 43

Bättre utbildning för säkrare livsmedel 45

Slutsatser 47

Sammanfattning

I denna rapport behandlas hur EU-ländernas offentliga kontroll och kommissionens kontrollverksamhet under 2019 och 2020 överlag har fungerat för att säkerställa skydd för hälsan och förtroende för livsmedelskedjan, från jord till bord. Kontrollerna och revisionerna är viktiga för att säkerställa att företagen uppfyller de rättsliga kraven och för att de europeiska konsumenterna ska kunna lita på att de livsmedel de konsumerar är säkra. De är också nödvändiga för att möjliggöra en smidig och säker handel med livsmedel, djur och växter, både inom EU och med länder utanför EU.

Nationella myndigheter är ansvariga för att utföra riskbaserad offentlig kontroll. Om företag utmed livsmedelskedjan inte efterlever den relevanta lagstiftningen, måste myndigheterna vidta tillsynsåtgärder för att säkerställa att företagen följer de relevanta kraven.

Kommissionens avdelningar kontrollerar hur EU-länderna genomför de offentliga kontrollerna och tillsynsåtgärderna. Rapporterna från dessa kontroller, som offentliggörs på kommissionens webbplats, ger en tydlig bild av EU-ländernas resultat och är en betydande del av den översynsprocess som ser till att EU-lagstiftningen är ändamålsenlig.

Kommissionens kontroller visar att EU-länderna överlag har de system som behövs för att övervaka och säkerställa att företagen uppfyller EU-kraven och att vidta åtgärder vid bristande efterlevnad. I vissa länder konstaterades brister i systemen för offentlig kontroll, vilket tydde på att det fanns utrymme för förbättring.

Kommissionen följer systematiskt upp sina rekommendationer till EU-länderna från revisionerna och använder sig vid behov av andra tillsynsverktyg. Den bistår även EU-länderna med tekniskt stöd och utbildning genom initiativet Bättre utbildning för säkrare livsmedel och tekniska möten med experter från EU-länderna.

När EU-länderna rapporterade resultaten av sina kontroller 2020 gjorde man det för första gången i ett harmoniserat elektroniskt format. Kommissionen och de nationella myndigheterna tog fram en vägledning till hjälp med detta. Alla länder lämnade dock inte in sina uppgifter i det format som krävdes, och ett land rapporterade inte alls. Kommissionen kommer att fortsätta arbeta ihop med de nationella myndigheterna för att göra uppgifterna mer fullständiga för kommande årsrapporter.

Under 2020 gjorde covid-19-pandemin det svårt för de nationella myndigheterna och kommissionen att genomföra sina kontroller och revisioner. Genom att åtminstone några av kontrollerna och revisionerna utfördes på distans, kunde det säkra flödet av

djur, växter och varor upprätthållas och försörjningsbrister förhindras under de ovanliga covid-19-förhållandena.

Inledning

EU strävar efter att säkerställa en hög nivå av hälsoskydd och tillit inom livsmedels- och fodersäkerhet, djurhälsa, djur- och växtskydd, ekologiskt jordbruk och ordningar för geografiskt ursprung (skyddad ursprungsbeteckning, skyddad geografisk beteckning, garanterad traditionell specialitet, SUB/SGB/GTS). Människor i EU förväntar sig med rätta höga standarder på dessa områden.

Det finns en omfattande rättslig ram på EU-nivå för att säkerställa enhetliga kontroller och lämplig övervakning i hela foder- och livsmedelskedjan, från jord till bord, och samtidigt säkerställa en ändamålsenlig inre marknad och handel med länder utanför EU.

En av hörnstenarna i EU:s integrerade livsmedelssäkerhetsstrategi från jord till bord är att varje EU-land ska ha ett ändamålsenligt system för offentlig kontroll[1], baserat på förordningen för offentlig kontroll[2], för att verifiera och vid behov se till att företagen efterlever EU:s normer i hela foder- och livsmedelskedjan. EU-länderna måste göra upp fleråriga kontrollplaner som omfattar alla områden som styrs av EU:s jordbruks- och livsmedelslagstiftning.

Kommissionen spelar en viktig roll för den övergripande kontrollstrategin på EU-nivå[3] och utför kontroller, bland annat revisioner, i EU-länderna för att verifiera att deras nationella myndigheter uppfyller sina kontrollskyldigheter.

EU-länderna måste lämna in en årsrapport till kommissionen[4] om hur deras offentliga kontroller genomförs i enlighet med deras fleråriga nationella kontrollplan.

Kommissionen utarbetar en rapport[5] om genomförandet av den offentliga kontrollen i EU-länderna, med beaktande av

- de årliga rapporterna från de nationella myndigheterna om deras kontrollverksamhet, och
- resultatet av kommissionens kontroller i EU-länderna.

---

1 Med *offentlig kontroll* avses all verksamhet som den behöriga myndigheten i ett EU-land utför för att verifiera efterlevnaden av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt att djur och varor uppfyller kraven.

2 Förordning (EU) 2017/625.

3 Artikel 116 i förordning (EU) 2017/625.

4 Artikel 113.1 i förordning (EU) 2017/625.

5 Artikel 114 i förordning (EU) 2017/625.

Denna rapport omfattar åren 2019[6] och 2020. Den består av en granskning av följande:

- EU-ländernas årsrapporter för åren 2019 och 2020.
- Kommissionens kontrollverksamhet i EU-länderna.
- Kommissionens uppföljnings- och tillsynsåtgärder och stöd som ges till de nationella myndigheterna.

Rapporten innehåller en sammanställning av jämförbara uppgifter till EU-omfattande statistik för år 2020. Genom dessa uppgifter kommer man med tiden att kunna identifiera trender vad gäller kontroller och problem med bristande efterlevnad.

Rapporten åtföljs av ett arbetsdokument från kommissionens avdelningar, med närmare information om de kontroller och revisioner som de nationella myndigheterna och kommissionen utfört på de områden i livsmedelskedjan som omfattas av förordningen om offentlig kontroll.

[6] Kravet att EU-länderna ska lämna in sina årsrapporter med hjälp av den nya standardiserade förlagan gäller fr.o.m. 2020. Rapporteringskraven för 2019 följde den tidigare förordningen. Eftersom 2019 var ett övergångsår mellan de två versionerna, ingår båda åren i denna rapport.

Rättslig ram

Enligt den allmänna livsmedelslagstiftningen[7] har företagen i livsmedelskedjan huvudansvaret för att se till att livsmedel är säkra. Det finns särskilda EU-förordningar om kraven för ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter[8] och om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel (SUB, SGB och GTS)[9].

EU-länderna är skyldiga att verifiera att företag följer tillämplig EU-lagstiftning och att vid behov vidta tillsynsåtgärder. I ländernas fleråriga nationella kontrollplaner beskrivs deras system för offentlig kontroll för detta syfte.

I förordningen om offentlig kontroll fastställs kraven för dessa kontrollsystem, de fleråriga nationella kontrollplanerna[10] och den offentliga kontrollen. De mest relevanta kraven avseende systemen för offentlig kontroll och de fleråriga nationella kontrollplanerna är följande:

- Det som omfattas är

— livsmedel och livsmedelssäkerhet,

— avsiktlig utsättning i miljön av genetiskt modifierade organismer för livsmedels- och foderproduktion,

— foder och fodersäkerhet,

— djurhälsa,

— animaliska biprodukter,

— djurskydd,

— växtskydd,

— växtskyddsmedel,

— ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter,

---

7 Förordning (EG) nr 178/2002.

8 Rådets förordning (EG) nr 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter.

9 Förordning (EU) nr 1151/2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel.

10 Artiklarna 109, 110 och 111 i förordning (EU) nr 2017/625.

— användning och märkning av skyddade ursprungsbeteckningar, skyddade geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter,

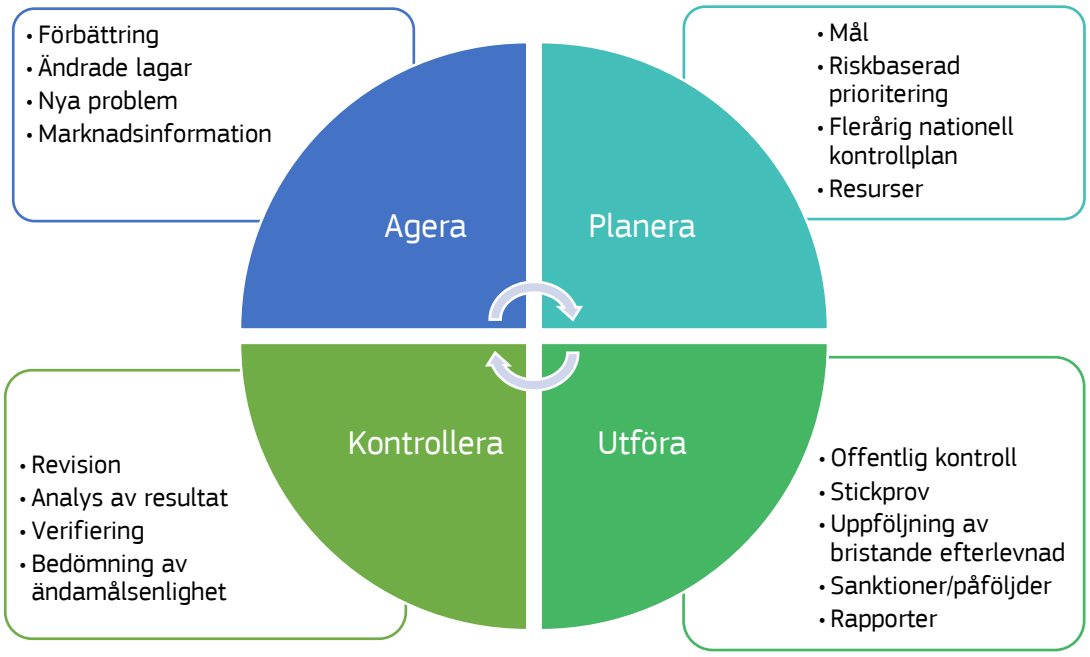
— avsiktliga överträdelser av bestämmelserna genom bedrägligt eller vilseledande agerande.

- De nationella myndigheterna ska beskriva sina strategiska mål och riskklassificeringen för de offentliga kontrollerna i sin fleråriga nationella kontrollplan.

- Den fleråriga nationella kontrollplanen ska offentliggöras, med vissa begränsade undantag.

I förordningen om offentlig kontroll finns bestämmelser om ständig förbättring av offentliga kontroller[11]. I figur 1 visas på vilka sätt resultaten av de offentliga kontrollerna är viktiga för att hjälpa EU-länderna att bedöma hur ändamålsenligt deras kontrollsystem är och göra nödvändiga förbättringar. Dessutom kan ändringar av lagstiftning, nya problem och marknadsinformation medföra ändringar av kontrollplanen.

Figur 1 – system för offentlig kontroll – cykel för ständig förbättring

[11] Artiklarna 5.1 a, 6.1, 12.2, 12.3, 109, 110 och 111 i förordning (EU) nr 2017/625.

Enligt förordningen om offentlig kontroll ska kommissionen[12] utföra kontroller i EU-länderna, som måste åtgärda alla problem som konstateras där[13].

EU-länderna måste lämna in sina årsrapporter i elektroniskt format för att ytterligare underlätta sammanställningen av uppgifter. Kommissionen har skapat en standardiserad förlaga[14] för detta syfte, i samarbete med de nationella myndigheterna. Kommissionen har utvecklat en särskild digital plattform för att lämna in årsrapporter i detta nya format. Nätverket för de fleråriga nationella kontrollplanernas funktionssätt, där kommissionen är ordförande och EU-länderna har med representanter, har även utarbetat en vägledning[15] för hur man fyller i förlagan, som hjälp till de nationella myndigheterna med att tillgodose de nya rapporteringskraven.

Förlagan omfattar information om ändringar av den fleråriga nationella kontrollplanen, resultaten av offentliga kontroller, den bristande efterlevnad som upptäckts och de åtgärder som vidtagits för att säkerställa att de fleråriga nationella kontrollplanerna faktiskt genomförs.

Målet med det standardiserade formatet är att

- säkerställa att EU-ländernas årsrapporter presenteras enhetligt,
- införliva andra befintliga rapporteringskrav,
- underlätta insamling och överföring av jämförbara data, sammanställning av dessa till EU-omfattande statistik och utarbetande av kommissionsrapporter om hur den offentliga kontrollen fungerar i hela EU.

De nationella myndigheterna använde den elektroniska, harmoniserade förlagan för första gången för att rapportera om de offentliga kontroller som utfördes 2020.

EU-länderna måste utföra sina offentliga kontroller med en hög grad av öppenhet. Minst en gång om året måste de offentliggöra relevant information om hur dessa kontroller ordnas och genomförs. De kan besluta att göra detta genom att offentliggöra den årsrapport som lämnas in till kommissionen.

Under covid-19-pandemin var rörligheten begränsad i praktiskt taget alla EU-länder. Detta påverkade negativt ländernas möjlighet att sätta in personal för offentliga

[12] Artikel 116 i förordning (EU) 2017/625.

[13] Artikel 119 i förordning (EU) 2017/625.

[14] Förordning (EU) 2019/723 om den standardiserade förlaga som ska användas i medlemsstaternas årliga rapporter

[15] Kommissionens tillkännagivande med vägledning om hur man fyller i den standardiserade förlagan.

kontroller, i synnerhet där det krävdes fysisk närvaro på plats, laboratorieanalyser i kontrollsyfte eller undertecknande och utfärdande av officiella intyg i pappersform. I mars 2020 införde kommissionen tillfälliga åtgärder[16] för att upprätthålla en väl fungerande inre marknad och säkerställa fri rörlighet för varor i EU. Genom åtgärderna blev det lättare att

- ge enskilda personer tillstånd att utföra offentliga kontroller,
- använda elektroniska data och godkänna kopior av intyg,
- använda videokonferenser och andra former av distanskommunikation för offentlig kontroll.

[16] Förordning (EU) 2020/466 om tillfälliga åtgärder vid vissa allvarliga störningar i medlemsstaternas kontrollsystem på grund av sjukdomen covid-19.

Del 1

EU-ländernas offentliga kontroll

1
Allmän översikt

Produktionen och distributionen av livsmedel från jord till bord utgörs av flera olika kedjor, som omfattar många områden och verksamheter.

I tabell 1 ges en översikt av det totala antalet enheter i livsmedelskedjan, utförda offentliga kontroller, konstaterade problem med bristande efterlevnad, administrativa sanktioner och rättsliga åtgärder som vidtagits i hela livsmedelskedjan, under 2020, på EU-nivå[17].

Tabell 1 – offentliga kontroller – 2020 – totalt

Enheter totalt i livsmedelskedjan	Offentliga kontroller	Bristande efterlevnad	Administrativa sanktioner	Rättsliga åtgärder
16 834 486	**4 125 695**	**654 955**	**388 268**	**12 699**

I figur 2 ges en översikt av de offentliga kontroller som utförts av EU-länderna 2020, från jord till bord[18]. Där visas antalet aktörer, utförda offentliga kontroller, konstaterade problem med bristande efterlevnad och tillämpade administrativa sanktioner, uppdelade efter de olika verksamheterna i livsmedelskedjan[19].

I tabell 2 visas de fem största sektorerna i livsmedelskedjan, i absoluta tal, för antalet enheter, utförda offentliga kontroller, konstaterade problem med bristande efterlevnad och tillämpade administrativa sanktioner.

[17] Siffrorna är totalsummorna från 26 EU-länder, eftersom Malta inte lämnade in sin årsrapport inom tidsfristen.

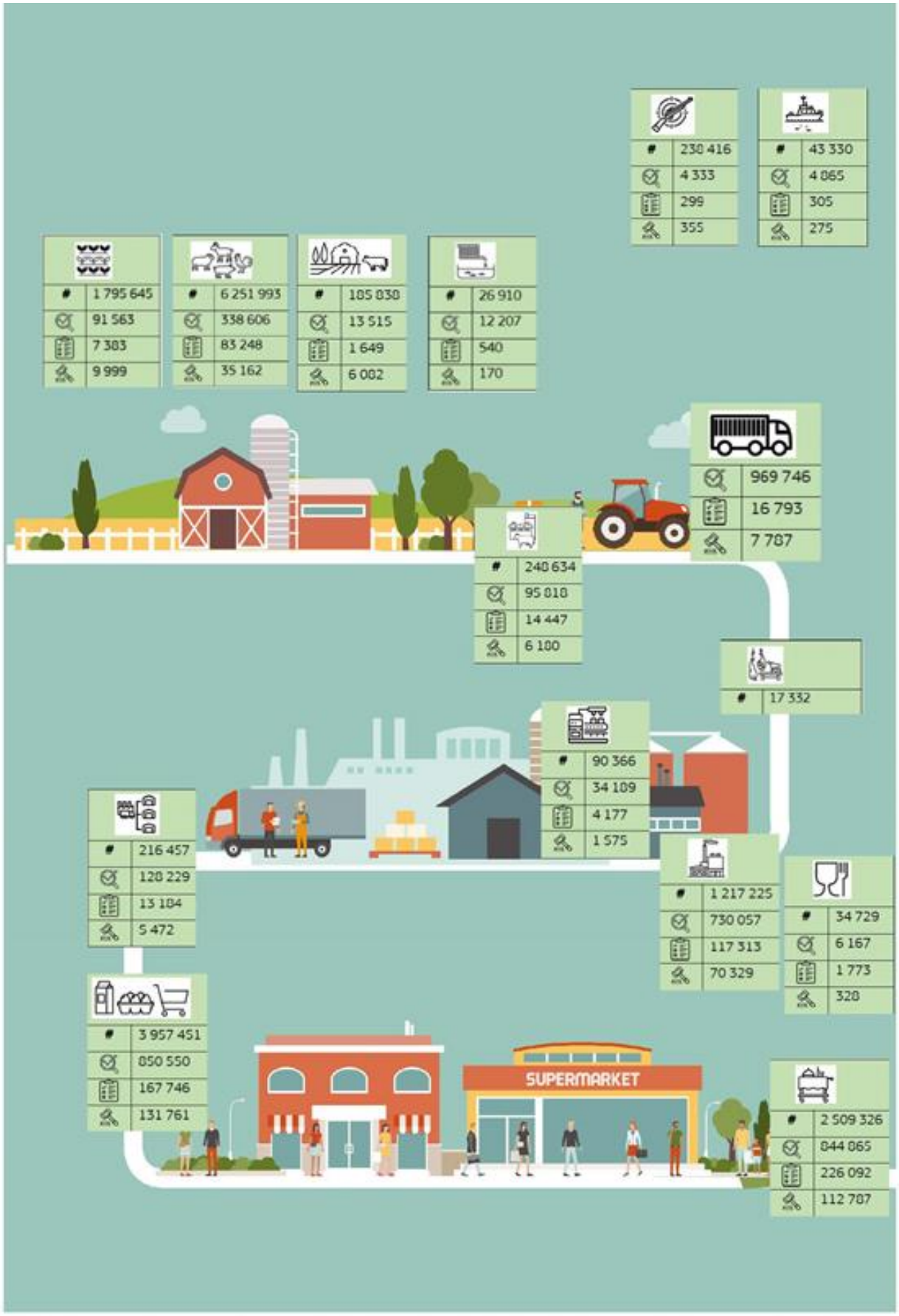
[18] Denna figur inkluderar inte kontroller av växtskydd (d.v.s. utfärdande av växtpass och applicering av ISPM15-märkning på träförpackning för att visa att den behandlats för att förhindra spridning av insekter, frön och svamp), marknadsföring av växtskyddsmedel och hållbar användning av bekämpningsmedel utanför jordbruket.

[19] Nationella myndigheter behöver inte rapportera antalet enheter som är aktiva inom djurtransport. De uppgifter som begärdes för offentliga kontroller och bristande efterlevnad vid slakterier och vilthanteringsanläggningar var antalet slaktkroppar eller vikten. Det går därför inte att använda en totalsumma.

I det arbetsdokument från kommissionens avdelningar som åtföljer denna rapport[20] finns en ytterligare uppdelning av dessa siffror på de olika områdena i livsmedelskedjan.

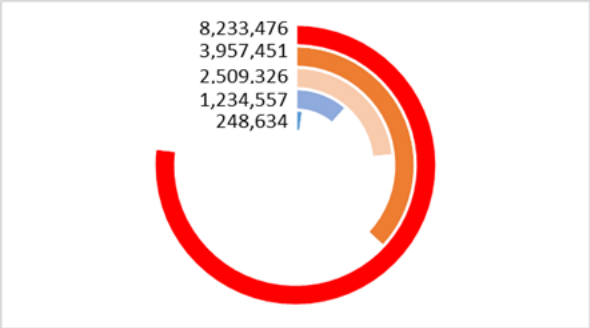
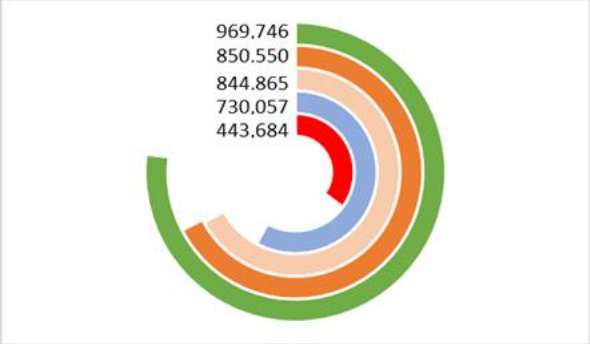
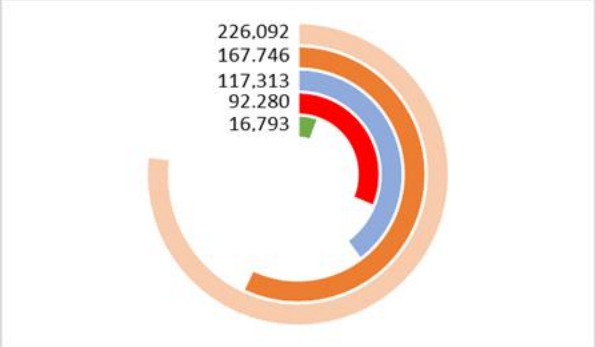
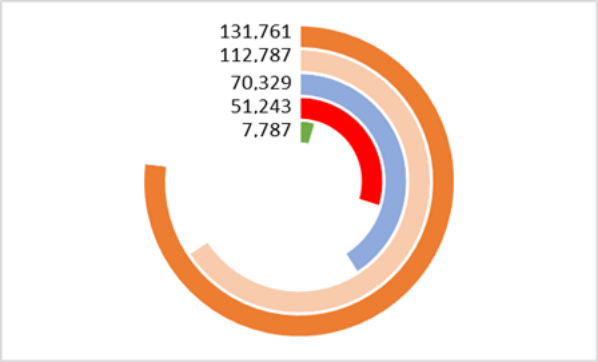
[20] Arbetsdokument från kommissionens avdelningar som åtföljer kommissionens rapport om det övergripande genomförandet av offentlig kontroll i medlemsstaterna (2019–2020) för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurhälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel.

Figur 2 – EU-ländernas offentliga kontroller – 2020

	Jordbruk – växter	#	Antal aktörer
	Jordbruk – djur		Antal offentliga kontroller
	Jordbruk – blandat		Antal fall av bristande efterlevnad
	Vattenbruk		Antal administrativa sanktioner
	Fiske		
	Jakt		
	Djurfoder		
	Transport av djur		
	Slakterier och vilthantering		
	Livsmedelsproduktion		
	Bearbetning av animaliska biprodukter		
	Livsmedelsdistribution		
	Partihandel och detaljhandel		
	Livsmedelstjänster		
	Producenter av material avsedda att komma i kontakt med livsmedel		

Tabell 2 – offentlig kontroll 2020 – allmän översikt

Enheter		Jordbruk	8 233 476
		Partihandel med livsmedel	3 957 451
		Livsmedelstjänster	2 509 326
		Livsmedelsproduktion	1 234 557
		Djurfoder	248 634
Offentlig kontroll		Djurtransport	969 746
		Partihandel med livsmedel	850 550
		Livsmedelstjänster	844 865
		Livsmedelsproduktion	730 057
		Jordbruk	443 684
Bristande efterlevnad		Livsmedelstjänster	226 092
		Partihandel med livsmedel	167 746
		Livsmedelsproduktion	117 313
		Jordbruk	92 280
		Djurtransport	16 793
Administrativa sanktioner		Partihandel med livsmedel	131 761
		Livsmedelstjänster	112 787
		Livsmedelsproduktion	70 329
		Jordbruk	51 243
		Djurtransport	7 787

2
EU-ländernas årsrapporter

Genom att den nya standardiserade förlagan[21] används på den digitala plattformen blir det lättare att elektroniskt och enhetligt rapportera resultaten av de offentliga kontrollerna, typerna av bristande efterlevnad och antalet fall samt de vidtagna åtgärderna. På så sätt kan detta enklare sammanställas till EU-omfattande statistik.

Det sista datumet för att lämna in den elektroniska rapporten enligt lagen är den 31 augusti. Eftersom denna plattform användes för första gången till årsrapporterna 2020, öppnade den igen den 15 oktober 2021 så att det blev möjligt med sen rapportering. Trots detta lämnade Malta inte in sin rapport i tid så att den kunde tas med i denna rapport.

På grund av förändringen av rapporteringen fick vissa EU-länder problem med att samla in uppgifterna i det format som krävdes. Det var också svårare för EU-länderna att jämföra resultaten från sina kontroller med dem från tidigare år.

Rapportplattformen innehåller vissa textrutor för beskrivning av de relevanta ämnena. De nationella myndigheterna lämnade mindre information än i tidigare års rapporter, och mindre än vad som förväntats i vägledningen.

Beträffande djurskydd lämnade EU-länderna i allmänhet varken någon analys av de allvarligaste bristerna eller några åtgärdsplaner för att förebygga eller minska förekomsten av sådana brister. Detta gör det omöjligt för kommissionen att ge någon sammanfattning i detta avseende.

På samma sätt var den information som lämnades om kontroller med inriktning på bedrägligt och vilseledande agerande mycket begränsad.

[21] Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/723.

3
Systemen för offentlig kontroll – organisation och resultat

EU-länderna har inrättat system för offentlig kontroll för att verifiera att livsmedels- och foderföretag tillämpar den rättsliga ramen.

I sina fleråriga nationella kontrollplaner fastställer de nationella myndigheterna sina strategiska mål. I vägledningen till hur de fyller i sina årsrapporter uppmanas de att inkludera en tabell med resultaten för de resultatindikatorer som används för att mäta de målen. De flesta EU-länderna lämnade ingen sådan översikt av resultaten för sina indikatorer. Några positiva exempel att ta upp är följande:

- Belgien inkluderar barometrar för livsmedelssäkerhet, djurhälsa och växtskydd i sin offentliga årsrapport (fram till rapporteringsåret 2019 var detta den rapport som lämnades in till kommissionen). Genom att barometerresultaten jämförs för olika år kan läsarna se om situationen på dessa områden håller på att förbättras eller inte.

- Finland lämnade en del exempel på hur resultaten från de offentliga kontrollerna kan leda till ändringar av mål eller syften:

    - De många brister som konstaterades i djurskyddet under transport ledde till mer frekventa offentliga djurskyddskontroller vid transporter.

    - Vid stickproven på gödselmedel var antalet brister som konstaterades relativt högt för det låga antalet stickprov som togs, vilket tyder på att de riskbaserade kontrollerna var framgångsrika.

    - Marknadskontrollen av handeln med fröer visade på färre brister än tidigare år. Å andra sidan ledde ca 30 % av fallen till sanktioner, vilket visar på att kontrollerna blivit mer ändamålsenliga.

Samtliga EU-länder hade problem med att genomföra inspektionsprogrammen i sin helhet på grund av de restriktioner som infördes för att begränsa covid-19-pandemin.

Andra faktorer som medförde att de nationella myndigheterna inte fullständigt genomförde sina planerade program var bemanning, resurser och förberedelser för Brexit.

Offentliga kontroller under pandemin

De olika restriktioner som infördes för att begränsa covid-19, och den påverkan det fick på utplaceringen av personalresurser, gjorde det mycket svårare för EU-länderna att utföra alla de offentliga kontroller som ursprungligen planerats för 2020. Även om de offentliga kontrollerna kunde utföras med viss flexibilitet, var de nationella myndigheterna tvungna att ompröva sina kontinuitetsplaner och prioritera de kontroller som ansågs vara absolut nödvändiga. Samtidigt måste de också hantera förändringar av hur livsmedel släpptes ut på marknaden till följd av pandemin, t.ex. den ökade e-handeln och hämtmatstjänsterna.

Åtgärder som de nationella myndigheterna vidtog var bland annat att

- skjuta upp och/eller minska antalet kontroller inom vissa områden (grundat på riskbedömning),
- minska den tid som behövdes på plats genom att utföra dokumentkontrollen på distans,
- använda distansteknik för revision.

4

Åtgärder för att säkerställa att de fleråriga nationella kontrollplanerna fungerar ändamålsenligt

Syftet med den nationella kontrollplanen är att se till att de offentliga kontrollerna utförs på ett riskbaserat och effektivt sätt i hela den jordbruksbaserade livsmedelskedjan, i enlighet med förordningen om offentlig kontroll.

När bristande efterlevnad konstateras vid de offentliga kontrollerna ska de nationella myndigheterna vidta åtgärder för att säkerställa att företaget åtgärdar problemet och undviker upprepningar[22].

De nationella myndigheterna måste också verifiera att systemet för offentlig kontroll fungerar ändamålsenligt och vidta de åtgärder som behövs för att åtgärda alla brister som konstaterats i deras kontrollsystem[23].

[22] Artikel 138 i förordning (EU) 2017/625.

[23] Artikel 12.2 och 12.3 i förordning (EU) 2017/625.

4.1
Åtgärder för att säkerställa efterlevnad hos företagen

I vissa årsrapporter gavs det exempel på åtgärder från nationella myndigheter.

EU-länder driver kampanjer med information till allmänheten och ger vägledning och utbildning till företag så att de kan följa livsmedelssäkerhetsreglerna.

Belgien, Nederländerna och Sverige inkluderar resultaten från privata (tredje parts) kvalitetssäkringssystem i sina system för offentlig kontroll. Belgien och Finland noterade att inspektionsresultaten är bättre hos företag som certifieras enligt dessa system.

Finland offentliggör sektorsspecifika rapporter. Man noterade där att ett av de viktigaste sätten att förbättra ändamålsenligheten är att öka samverkan med alla intressenter. De offentliga kontrollerna och de offentliggjorda resultaten av dem bidrar då till att skapa bättre förutsättningar för företagens verksamhet och konkurrenskraft, t.ex. genom att de får större möjlighet att bedriva internationell handel och genom att problem kan förebyggas med framförhållning.

Polen offentliggör sammanfattad information om resultaten från de kontroller som utförs av dess handelsinspektion. Landet lägger till praktiska tips för konsumenter om hur de väljer produkter och undviker att bli vilseledda. Man offentliggör också administrativa beslut om sanktionsavgifter för företag som släpper ut produkter på marknaden som har otillräcklig handelskvalitet, däribland förfalskade produkter.

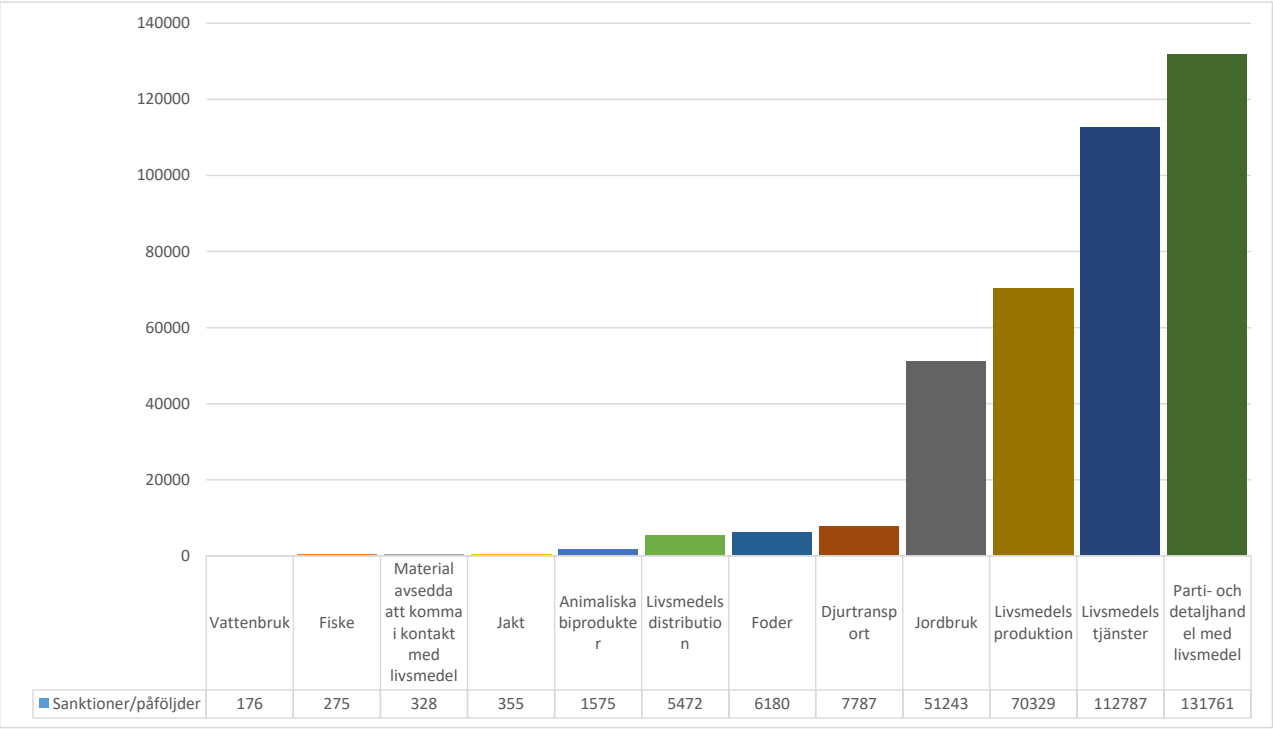
4.2
De nationella myndigheternas tillsyn

EU-länderna tillämpar en rad olika tillsynsåtgärder, från muntliga och skriftliga varningar till beslagtagande och förstöring av varor samt (tillfällig) indragning eller begränsning av företags godkännanden. Administrativa sanktionsavgifter används som en avskräckande åtgärd. Att väcka talan vid domstol används bara som en sista utväg.

De nationella myndigheterna ska tillämpa effektiva, avskräckande och proportionella sanktioner[24].

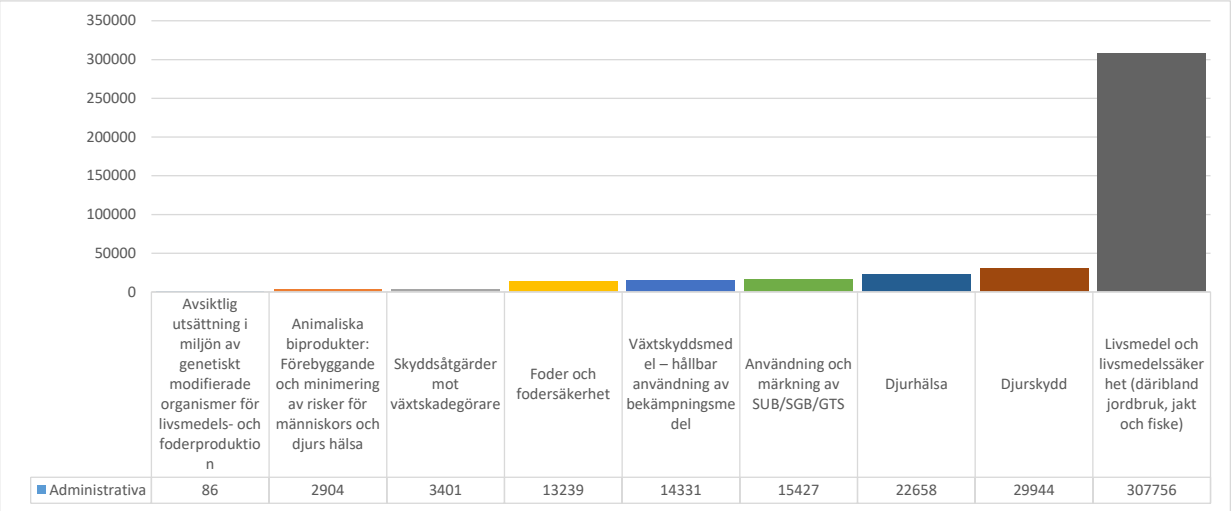
I tabell 3 visas antalet administrativa sanktioner som tillämpas i de olika delarna av livsmedelskedjan. I tabell 4 visas dessa sanktioner på alla de olika områdena, och i tabell 5 antalet rättsliga åtgärder som vidtagits på alla de olika områdena.

Tabell 3 – administrativa sanktioner – verksamheter – 2020

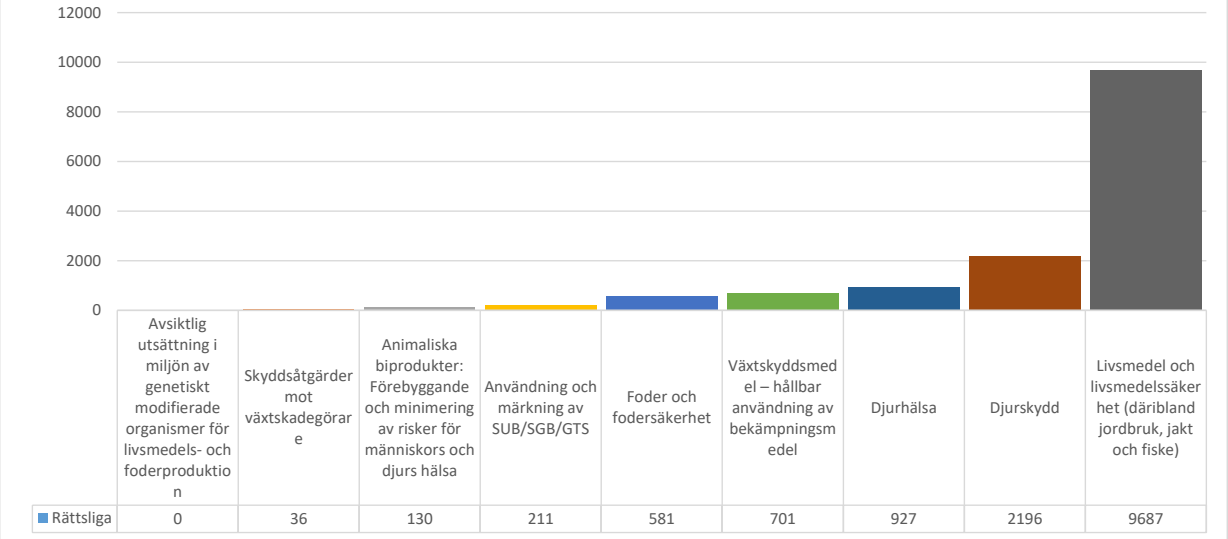
[24] Artiklarna 54 och 55 i förordning (EG) nr 882/2004 (fram till den 14 december 2019) samt artiklarna 137, 138 och 139 i förordning (EU) 2017/625.

Tabell 4 – administrativa sanktioner – områden – 2020

	Avsiktlig utsättning i miljön av genetiskt modifierade organismer för livsmedels- och foderproduktion	Animaliska biprodukter: Förebyggande och minimering av risker för människors och djurs hälsa	Skyddsåtgärder mot växtskadegörare	Foder och fodersäkerhet	Växtskyddsmedel – hållbar användning av bekämpningsmedel	Användning och märkning av SUB/SGB/GTS	Djurhälsa	Djurskydd	Livsmedel och livsmedelssäkerhet (däribland jordbruk, jakt och fiske)
Administrativa	86	2904	3401	13239	14331	15427	22658	29944	307756

Tabell 5 – rättsliga åtgärder – 2020

	Avsiktlig utsättning i miljön av genetiskt modifierade organismer för livsmedels- och foderproduktion	Skyddsåtgärder mot växtskadegörare	Animaliska biprodukter: Förebyggande och minimering av risker för människors och djurs hälsa	Användning och märkning av SUB/SGB/GTS	Foder och fodersäkerhet	Växtskyddsmedel – hållbar användning av bekämpningsmedel	Djurhälsa	Djurskydd	Livsmedel och livsmedelssäkerhet (däribland jordbruk, jakt och fiske)
Rättsliga	0	36	130	211	581	701	927	2196	9687

4.3
Åtgärder för att säkerställa att de offentliga kontrollenheterna fungerar ändamålsenligt

EU-länderna måste utföra revisioner av sina egna kontrollsystem, eller själva underställa sig revisioner. De ska även ha förfaranden för verifiering av kontrollverksamheten[25] för att säkerställa efterlevnad och ändamålsenliga kontrollsystem.

Årsrapporterna innehöll begränsad information om dessa revisioner och andra typer av verifiering för att bedöma hur ändamålsenliga systemen för offentlig kontroll är.

Sverige redogjorde för vissa fördelar med samarbetet mellan de olika myndigheterna. Arbetet med god kontrollsed inriktades först på två områden, nämligen kontrollförfarandet och etik i arbetsrollen. Riktlinjer och en e-utbildning har utformats. Ett av de allmänna målen är att de samarbetande myndigheterna tar gemensamt ansvar för hela livsmedelskedjan, inklusive att vara förberedda för oplanerade och oförutsedda händelser. I arbetet med god kontrollsed ingår också en övergång till ett annat arbetssätt när det gäller kontroll och att skapa ett system för likvärdig kontroll i de olika systemen.

För att säkerställa att dess system för offentlig kontroll var ändamålsenligt tog Tyskland med tre operativa mål i sin fleråriga nationella kontrollplan. De gällde revisionernas professionella standard, riskfokuserad revisionsplanering och de offentliga kontrollernas ändamålsenlighet.

[25] Artiklarna 6 och 12 i förordning (EU) 2017/625.

Del 2

Kommissionens kontrollverksamhet i EU-länderna

1
Revisioner

Direktoratet för hälsa och livsmedel: revision och analys vid Europeiska kommissionens generaldirektorat för hälsa och livsmedelssäkerhet verifierar att EU-lagstiftningen om livsmedels- och fodersäkerhet, djurhälsa, djurskydd, växtskydd, ekologiskt jordbruk och ordningar för geografiskt ursprung (SUB/SGB/GTS) tillämpas och genomdrivs på rätt sätt i EU-länderna. Det huvudverktyg som används är revisionen.

Vi utför dessa kontroller på regelbunden basis och i samarbete med de behöriga myndigheterna i EU-länderna.

En ofta förekommande aspekt av revisionerna är kontrollen på plats, där kommissionens experter samarbetar med de nationella myndigheter som utför de offentliga kontrollerna. Experter från EU-länderna bistår regelbundet kommissionens experter med denna uppgift.

Målet med dessa kontroller är följande:

- Att verifiera tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och bestämmelser om djurhälsa och djurskydd, animaliska biprodukter, växtskydd och växtskyddsmedel, hållbar användning av bekämpningsmedel, genetiskt modifierade organismer, ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter, användning av och märkning med skyddade ursprungsbeteckningar, skyddade geografiska beteckningar och traditionella specialiteter.
- Att verifiera de nationella kontrollsystemens och de behöriga myndigheternas funktionssätt och organisation.
- Att undersöka och samla in information om
    - offentlig kontroll och tillsynsåtgärder,
    - betydande eller återkommande problem med att tillämpa eller genomdriva bestämmelserna,

— nya problem eller ny utveckling i nödsituationer.

GENERALDIREKTORATET FÖR HÄLSA OCH LIVSMEDELSSÄKERHET

DIREKTORATET FÖR HÄLSA OCH LIVSMEDEL – REVISION OCH ANALYS

Vi offentliggör ett årligt arbetsprogram och en halvårsrapport på kommissionens webbplats.

Titta på våra korta videoklipp och se hur vi organiserar vårt revisions- och analysarbete och hur det gynnar människor i EU.

Revisions- och analysprogrammen 2019–2020[26] var inriktade på

- antimikrobiell resistens,
- förbättrad beredskap för, förebyggande arbete mot och svar på hoten mot människors och djurhälsa och växtskydd,
- säkra och hållbara system för livsmedel och livsmedelsproduktion,
- ändamålsenligt genomförande av EU:s livsmedelslagstiftning,
- hållbar livsmedelsproduktion som förbättrar djurskyddet,
- effektiva, ändamålsenliga och tillförlitliga kontroller.

Under 2019 och 2020 gjorde vi 170 revisioner och liknande kontroller av EU-ländernas system för offentlig kontroll.

I diagram 1 visas antalet utförda revisioner, fördelade på EU-länderna. I diagram 2 visas antalet revisioner per kontrollområde.

[26] Arbetsprogrammen offentliggörs på kommissionens webbplats.

Diagram 1 – revisioner i EU-länderna – 2019–2020

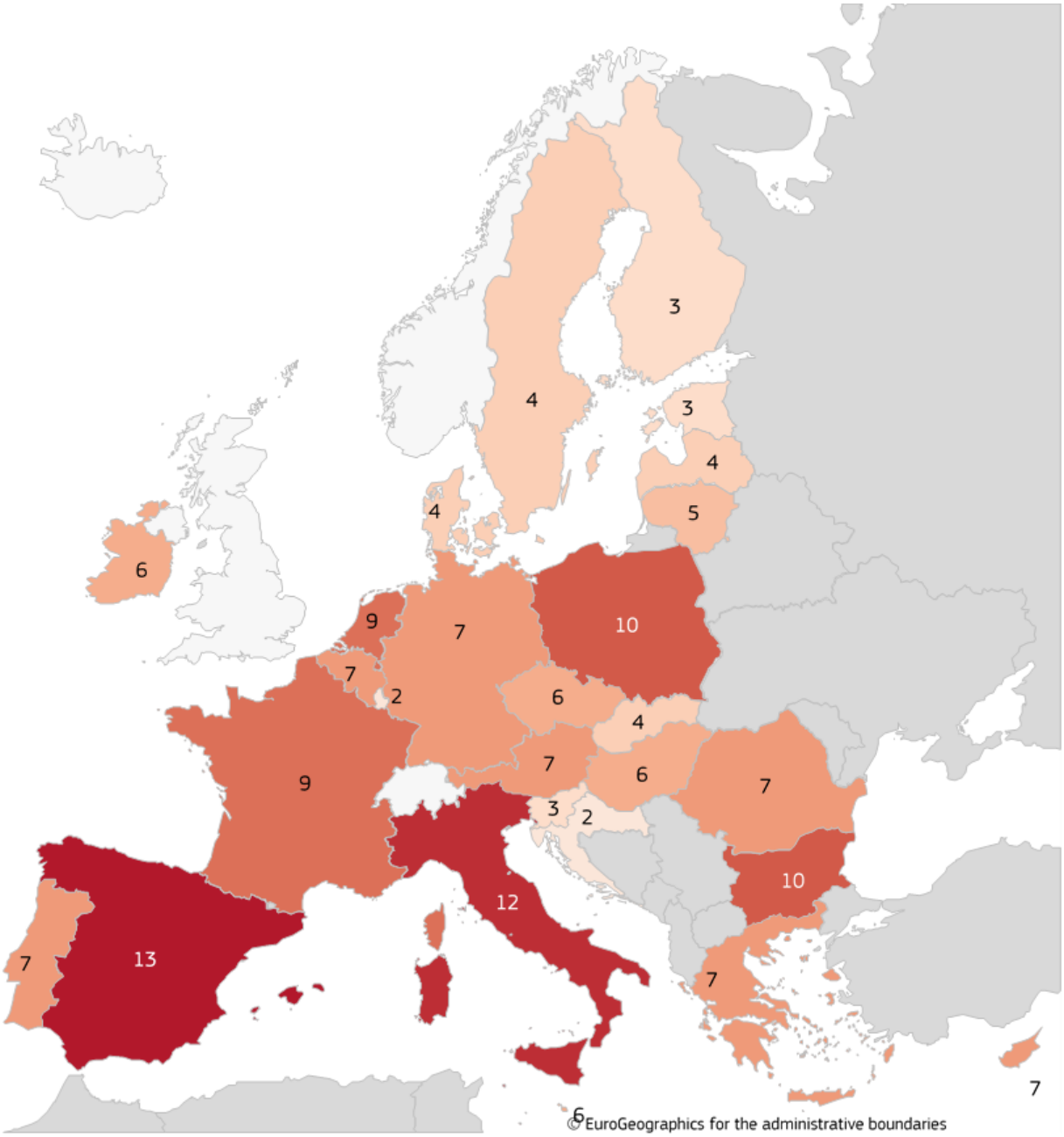
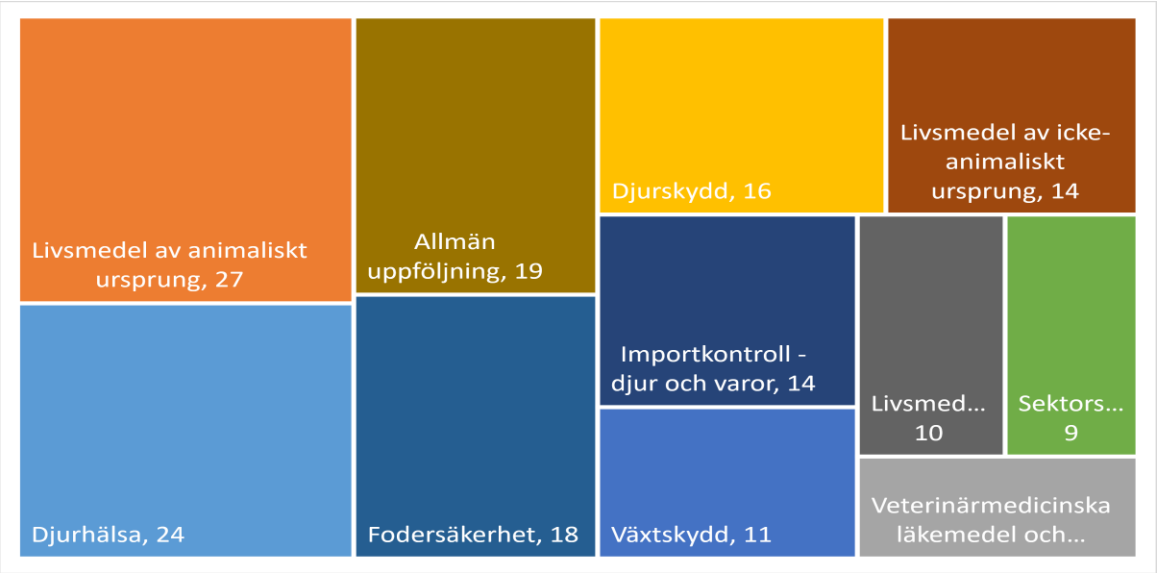

Diagram 2 – revisioner per kontrollområde – 2019-2020

Rapporterna från varje revision är tillgängliga för allmänheten på kommissionens webbplats.

Kommissionens kontroller under pandemin

De reserestriktioner som infördes på grund av covid-19-pandemin gjorde det nödvändigt att ompröva vårt sätt att utföra kontroller och använda distansmetoder för revision på vissa områden.

Totalt 43 av revisionerna 2019–2020 utfördes helt på distans, däribland genom videokonferenser istället för personliga möten. Dessa möten gav bevisning till en viss grad. Det var däremot inte möjligt att på distans besöka företagsaktörernas lokaler för att säkerställa att offentliga kontroller genomfördes.

Enligt förordningen om offentlig kontroll ska kommissionen utarbeta ett årligt eller fleråriget kontrollprogram[27] för att verifiera hur EU-lagstiftningen om den jordbruksbaserade livsmedelskedjan genomförs i EU-länderna. Programmet för 2021–2025[28] antogs den 23 oktober 2020.

[27] Artikel 118 i förordning (EU) 2017/625.

[28] Kommissionens genomförandebeslut (EU) 2020/1550 om inrättande av det fleråriga kontrollprogram för perioden 2021–2025 som kommissionens experter ska genomföra i medlemsstaterna för att verifiera tillämpningen av unionslagstiftningen om den jordbruksbaserade livsmedelskedjan.

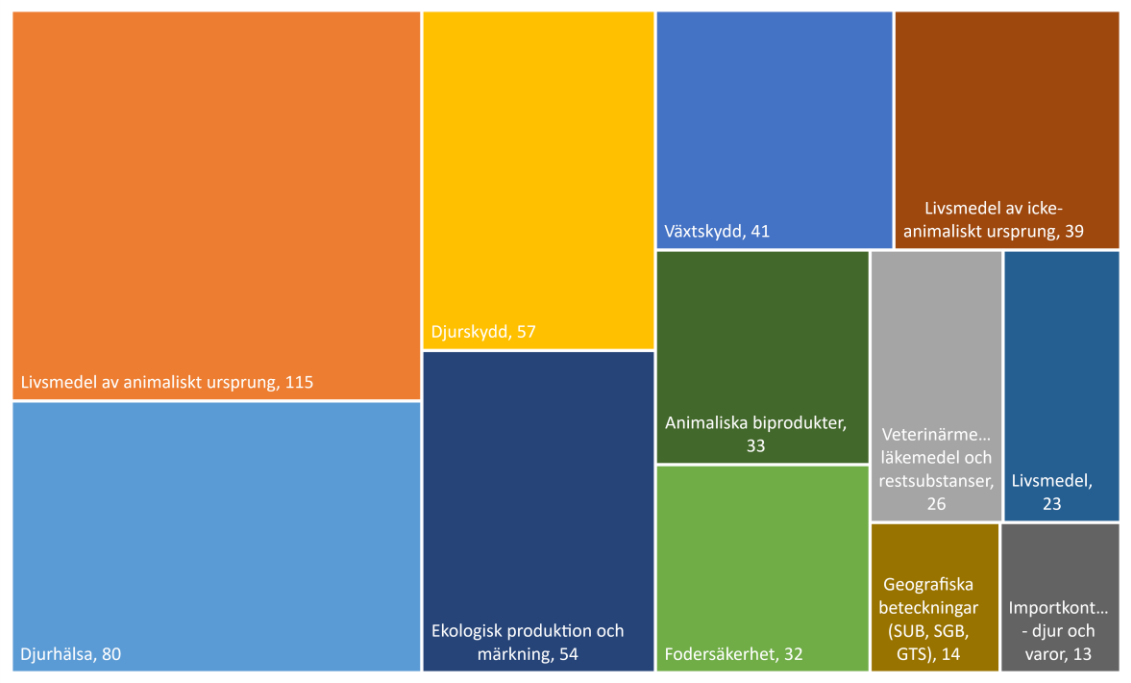
2

Rekommendationer

Våra revisioner leder överlag till rekommendationer för korrigerande åtgärder. EU-länderna ska vidta de åtgärder som krävs för att hantera de brister som konstaterats[29] och beskriva dessa i sina åtgärdsplaner.

De kontroller som utfördes 2019–2020 ledde till totalt 527 rekommendationer till EU-länder. I diagram 3 ges en översikt av dessa per sektor. I det åtföljande arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar finns en vidare uppdelning av siffrorna på de olika reviderade områdena.

Diagram 3 – rekommendationer i de reviderade sektorerna – 2019–2020

[29] Artiklarna 117 a och 119 a i förordning (EU) 2017/625.

3
Översiktsrapporter

I översiktsrapporterna grupperas resultaten och slutsatserna från en serie kontroller som kommissionen utfört på ett visst område, så att det framträder en övergripande bild på EU-nivå. I dessa rapporter finns uppgifter om vad som fungerar och inte när det gäller genomförandet av kontrollerna och tillämpningen av lagstiftningen. Rapporterna är också ett fint tillfälle att utbyta exempel på god praxis som iakttagits i EU-länderna. Rapporterna bidrar till EU:s politik och kan även utgöra grund för samarbete med experter från EU-länderna inom ramen för initiativet Bättre utbildning för säkrare livsmedel för att diskutera gemensamma problem som konstaterats och utbyta god praxis.

Tabell 4 – översiktsrapporter offentliggjorda 2019 och 2020

Rapportnummer	Ämne
2017-6304	Fågelinfluensa
2018-6525	Översiktsrapport om säkerheten för importerade livsmedel
2018-6537	Översiktsrapport om internetförsäljning av livsmedel
2018-6780	Biocider
2018-6810	Revisioner av offentliga kontroller i EU-länderna
2019-6788	Åtgärder för att motverka antimikrobiell resistens genom återhållsam användning av antimikrobiella medel för djur
2019-6789	Övervakning av antimikrobiell resistens hos zoonotiska och kommensala bakterier
2019-6865	Plantor och fröer
2019-6876	Växtskydd – importkontroller
2019-6834	Skydd för djur som exporteras med vägtransport
2019-6835	Djurskydd vid export med fartyg
2017-6246	Översiktsrapport om gemensamma metoder för slakterihygien
2020-7100	Översiktsrapport – offentlig kontroll av fodertillsatser, deras ingredienser och spårbarhet

Rapportnummer	Ämne
2020-7105	Offentliga kontroller av hygien-, spårbarhets- och handelskrav för bearbetat animaliskt protein

4

Värt att nämna från kommissionens kontroller (2019–2020)

Vid revisionerna på området livsmedelssäkerhet framhölls särskilda svårigheter för de behöriga myndigheterna i EU-länderna på följande punkter:

- Ätfärdiga livsmedel (av animaliskt ursprung), där behovet av utbildning och annat stöd för tjänstepersoner och bristen på systematiska granskningar av företag begränsar uppföljningen av de brister som konstaterats när det gäller företagens rutiner för att förebygga korskontaminering samt provtagning och testning.

- Hästkött, där det vid revisioner efter hästköttsskandalen konstaterades problem med hästpass, databaser och kontroller av registreringen av otillåtna behandlingar.

- Livsmedel av icke-animaliskt ursprung, där det finns utrymme att förbättra kontrollerna av frysta bär och grönsaker.

Vi ordnade en serie revisioner för att göra en mer ingående och omfattande genomgång av fodersektorn i allmänhet, däribland animaliska biprodukter, eftersom tidigare revisionsserier hade avslöjat vissa brister i systemen. Vid dessa revisioner konstaterades att spårbarheten för bearbetat animaliskt protein fortfarande behövde förbättras.

Revisionerna av djurhälsa handlade om förebyggande av sjukdomar, beredskap för utbrott och svarskapacitet. Med den information som erhölls om afrikansk svinpest och högpatogen fågelinfluensa kunde det utarbetas ett antal strategiska dokument och politiska strategier från kommissionen om hanteringen av dessa sjukdomar.

Angående zoonoser:

- För *Salmonella* i fjäderfäbesättningar visade revisionerna att EU-länderna överlag infört program som efterlevde kraven och ändamålsenligt uppfyllde EU:s mål för förekomst av *Salmonella*. Trots detta är i de flesta fall upptäcktsgraden vid stickprover som tagits av företag (och som ger en mycket mer kontinuerlig

täckning av flockstatusen än officiella stickprover) markant lägre än i de officiella stickproverna. Det kan innebära att företagens provtagning är ett ineffektivt bidrag till programmen, och tyder på att flockinfektioner på låg nivå sannolikt förblir oupptäckta.

- För rabies visade revisionerna att vaccinationsprogrammen genomförts väl och att detta lett till ett minskat antal fall hos djur.

De flesta EU-länderna har svårt att påvisa vilken nivå de ligger på eller hur deras efterlevnadstrender ser ut när det gäller djurskydd, då det saknas specifika mål och/eller definierade indikatorer att övervaka.

Det har slutförts ett treårigt projekt för att minska den rutinmässiga svanskuperingen av griskultingar. I projektet medverkade en grupp experter med konkret erfarenhet av att föda upp grisar med svansarna intakta, som gjorde revisioner och besök i flera EU-länder. Resultatet blev bl.a. att alla EU-länder som hade bristande efterlevnad upprättade åtgärdsplaner för fortsatta framsteg som behövs för att stoppa rutinmässig svanskupering.

Vi fortsatte att utföra revisioner av djurtransporter till havs och att tillsammans med Europeiska sjösäkerhetsbyrån upprätta ett system för att förbättra de offentliga kontrollerna av fartyg för djurtransport i syfte att förbättra djurskyddet vid sjötransport.

Att använda visualiseringsverktyg i en webbportal underlättar ett snabbt beslutsfattande, som leder till utökat växtskydd. Genom revisioner av de kontrollåtgärder som EU-länderna vidtar vid infektioner av växtskadegörare, förbättras kontrollerna och det blir mer stöd till arbetet med att få bukt med dessa infektioner.

EU-länderna har gjort framsteg med att genomföra direktivet om hållbar användning av bekämpningsmedel, men kontrollerna av hur väl jordbrukare och odlare genomför integrerat växtskydd är fortfarande ett problemområde.

I de flesta EU-länderna är det privata kontrollorgan som certifierar ekologisk produktion och användning och märkning av dessa produkter. De behöriga myndigheternas tillsyn av dessa kontrollorgan behöver bli ännu bättre.

Vid de offentliga kontrollerna av produkter som är certifierade enligt ordningarna för geografiskt ursprung (SUB/SGB/GTS) verifieras det inte alltid att sådana produkter följer reglerna i produktspecifikationerna.

EU-länderna har vissa ordningar för att hantera bedrägerihot i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan, men det görs ännu inte någon systematisk offentlig kontroll av bedrägligt och vilseledande agerande på alla kontrollområden.

I det arbetsdokument som medföljer denna rapport finns en mer detaljerad beskrivning av vissa av de viktiga områden där kommissionen har utfört kontroller.

5
Kommissionens övriga kontrollverksamhet

5.1
Införsel av djur och varor till EU

EU-länderna ska utföra offentliga kontroller av djur, varor av animaliskt ursprung och vissa varor av icke-animaliskt ursprung som förs in till EU. De utför de flesta av dessa kontroller på gränskontrollstationer som är utsedda för det syftet. Syftet med kontrollerna är att säkerställa att djur, livsmedel och foder uppfyller samma höga standarder som för animalie- och varuproduktion inom EU. EU-länderna får inte utse gränskontrollstationer för dessa kontroller förrän kommissionen har fastställt att de föreslagna gränskontrollstationernas uppbyggnad och upplägg och de arrangemang som görs uppfyller de tillämpliga EU-kraven[30]. År 2020 tog vi emot och bedömde 67 anmälningar från EU-länderna om nya (eller ändringar av befintliga) gränskontrollstationer, däribland deras kontrollcentrum.

Vår tillsyn av EU-ländernas offentliga kontroller av införseln av djur och varor fortsatte 2019 och 2020, med 11 utförda revisioner. Resultaten därifrån bekräftar att EU-länderna fortsätter förbättra sina system och genomförandet av kontroller. Revisionerna kommer att fortsätta under kommande år. Vi utförde dessutom skrivbordskontroller av hur väl det genomfördes kontroller av införsel av djur och varor via gränskontrollstationer i EU:s yttersta randområden, åter igen med tillfredsställande resultat.

[30] Förordning (EU) 2017/625 och anknytande lagstiftning såsom förordning (EU) 2019/1014, förordning (EU) 2019/1012 och förordning (EU) 2019/1081.

5.2
Resthalter av veterinärmedicinska läkemedel och miljöföroreningar hos djur och produkter av animaliskt ursprung

Veterinärmedicinska läkemedel används i stor utsträckning i animalieproduktion, antingen för att förhindra eller för att bota sjukdomar. Mycket låga koncentrationer – resthalter – av de farmakologiskt verksamma ämnen som förekommer i veterinärmedicinska läkemedel kan finnas i köttprodukter, slaktbiprodukter och mjölkprodukterna från behandlade djur, och även i mjölk, ägg och honung. Säkra koncentrationer i livsmedel – gränsvärden för resthalter – fastställs på EU-nivå. Livsmedel som innehåller rester på och under de gränserna bedöms som säkra och får släppas ut på marknaden, med angivelse av att principerna om god jordbrukssed och god veterinärpraxis har följts i animalieproduktionen (att läkemedel har använts i enlighet med märkningsinstruktionerna). EU-länderna genomför årliga övervakningsprogram för resthalter, för att verifiera att veterinärmedicinska läkemedel används i enlighet med tillämpliga EU-bestämmelser, och för att upptäcka eventuellt missbruk eller olaglig användning av farmakologiskt verksamma ämnen. I dessa program ingår också att övervaka djur och djurprodukter så att de inte innehåller miljöföroreningar och bekämpningsmedel.

Varje år ser vi tillsammans med EU:s aktuella referenslaboratorier över EU-ländernas övervakningsplaner för resthalter, och ger kommentarer och rekommendationer angående deras lämplighet. Vi reviderar också EU-ländernas genomförande av sina övervakningsplaner för resthalter, med fokus på sådant som laboratorieresultat och hur ändamålsenliga de uppföljande utredningarna av den bristande efterlevnaden är. År 2019 och 2020 utförde vi åtta revisioner i EU-länderna, med i hög grad tillfredsställande resultat. Revisionerna kommer att fortsätta under kommande år.

6
Systematisk uppföljning av rekommendationer från revisioner

6.1
Allmänna uppföljningsrevisioner

Genom allmänna uppföljningsrevisioner följer vi systematiskt upp de åtgärder som behöriga myndigheter åtagit sig att genomföra efter rekommendationerna i revisionsrapporterna. Dessa revisioner omfattar alla de ”öppna” rekommendationerna i alla sektorer.

Revisionerna kan

- utföras på de behöriga myndigheternas kontor, eller på distans,
- utföras som skrivbordsåtgärd från våra kontor (administrativ uppföljning), eller
- riktas in på ett specifikt ämne: i det fåtal fall då resultatet av revisionen är särskilt problematiskt anordnas sektorsspecifika uppföljningsrevisioner för att följa upp åtgärder som måste genomföras snarast av EU-länderna.

Tabell 5 – uppföljningsrevisioner i EU-länderna 2019–2020

Allmänna uppföljningsrevisioner:	
Skrivbordsbaserad uppföljning:	
Specifikt ämne:	

Detta förfarande visade sig fortfarande vara ändamålsenligt för att hantera de allra flesta fastställda bristerna. Resultaten av de allmänna uppföljningsrevisionerna offentliggörs i landsprofiler (se 6.2 nedan).

I slutet av december 2020 hade EU-länderna vidtagit korrigerande åtgärder eller gjort tillfredsställande åtaganden för att ta itu med bristerna inom godtagbara tidslinjer. Utifrån en treårig löpande indikator hade korrigerande åtgärder vidtagits för 92 % av rekommendationerna från de revisioner som utförts under treårsperioden 2016–2018.

6.2
Landsprofiler

Landsspecifika kunskaper är en viktig aspekt i att utforma revisionerna och som underlag till politiska beslut. Därför upprätthåller vi och offentliggör landsprofiler.

Landsprofilerna är tillgängliga för allmänheten och en översikt för alla EU-länder vad gäller följande:

- De fem senast offentliggjorda revisionsrapporterna.
- Bedömningen av de åtgärder som vidtagits av landet som svar på rekommendationerna i revisionen.
- Organisationen av kontrollerna i landet.
- Länkar till relevanta webbplatser i landet.

Genom att dessa landsprofiler offentliggörs säkerställs det att allmänheten har insyn i hela revisionscykeln.

6.3
Tillsyn

När ett EU-land bryter mot EU:s lagstiftning beslutar kommissionen om lämpliga åtgärder från fall till fall, i enlighet med det arbetssätt som fastställs i dess meddelande *EU-rätten: Bättre resultat genom bättre tillämpning*[31]. Dessa åtgärder kan innebära allt från kontakt med EU-ländernas myndigheter på lämplig nivå för att säkerställa korrekt tillämpning av EU-lagstiftningen, till att lansera pilotutbyten inom EU och/eller överträdelseförfaranden som en sista utväg när alla andra metoder för att främja efterlevnad har uttömts. På livsmedelssäkerhetsområdet kan andra tillsynsinstrument än överträdelseförfaranden vara säkerhets- och skyddsåtgärder. Dessa kan omfatta allt från försiktighetsåtgärder för handel med och transport av djur, växter eller livsmedels- och foderprodukter till skyddsåtgärder enligt tillämplig lagstiftning.

Om kontakten med EU-länderna eller pilotutbytena inom EU inte leder till att lagöverträdelsen åtgärdas kan processen gå in i överträdelseförfarandets administrativa fas och tvistfas[32].

Under 2019 inledde kommissionen ett överträdelsemål mot Tjeckien för att landets offentliga kontroller av vissa livsmedel från andra EU-länder var systematiska för alla tillfällen då dessa livsmedel infördes i landet, i strid med EU:s regler för offentlig kontroll för att säkerställa efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftning och djurhälso- och djurskyddsbestämmelser[33].

Kommissionen avslutade 2019 två långvariga överträdelsemål, nämligen mot

— Grekland om underbemanning hos de myndigheter som ansvarar för veterinärkontroller,

— Portugal om åtgärder för att förhindra spridningen av tallvedsnematoden inom EU.

[31] 2017/C 18/02: Meddelande från kommissionen: EU-rätten: Bättre resultat genom bättre tillämpning

[32] Artikel 258 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

[33] En formell underrättelse sändes i januari 2019 och ett motiverat yttrande i juli 2019. . I juli 2020 sändes en kompletterande formell underrättelse.

År 2019 avgjorde Europeiska unionens domstol att Italien inte tillräckligt hade förhindrat ytterligare spridning av den karantänbelagda skadliga organismen *Xylella fastidiosa* i Apulien[34].

2019–2020 hänsköt inte kommissionen några mål till domstolen på de områden för offentlig kontroll som omfattas av denna rapport.

[34] Dom i målet kommissionen mot Italien, C-443/18.

7
Stöd till EU-länderna

7.1
Nätverk

Direktoratet för hälsa och livsmedel: revision och analys har ett antal nätverk och arbetsgrupper som består av tjänstepersoner från behöriga myndigheter i EU-länderna och Island, Liechtenstein och Norge. Där diskuteras och stöds genomförandet av vissa aspekter av EU-rätten.

Sedan 2008 har två av dessa nätverk haft regelbundna möten för att utbyta erfarenheter om utarbetande, genomförande och rapportering av fleråriga nationella kontrollplaner och inrättande av nationella revisionssystem för offentlig kontroll. Under 2019 och 2020 höll nätverket för de fleråriga nationella kontrollplanerna sex möten, varav två på distans. De handlade främst om att utveckla och slutföra de två vägledningarna om utarbetande av den fleråriga nationella kontrollplanen och EU-ländernas årsrapporter. Även EU-ländernas utmaningar och möjligheter i fråga om genomförandet av den offentliga kontrollen under 2020 till följd av covid-19-pandemin diskuterades.

Nätverket för de fleråriga nationella kontrollplanerna hjälpte även till att testa den elektroniska versionen av den standardiserade förlagan för de årliga rapporterna, verktyget ”Annual Reporting on Official Controls – AROC” (årlig rapportering om offentliga kontroller), för att hjälpa EU-länderna att förbereda sig på att lämna in den för första gången 2021.

Nätverket för de nationella revisionssystemen höll tre möten under 2019 och 2020, varav et möte på distans. Genom dessa möten kunde man utarbeta och slutföra vägledningen om hur revisioner utförs, i enlighet med artikel 6 i förordningen om offentlig kontroll. Representanterna i nätverket för de nationella revisionssystemen utbytte tillsammans med kommissionen erfarenheter av hur deras revisionsprogram genomförts under covid-19-pandemin, med fokus på god praxis som konstaterats.

Under 2019 och 2020 sammanträdde nätverket med EU-ländernas nationella kontaktpunkter för djurskydd tre gånger för att diskutera indikatorer på djurskydd vid kontroll av transporter, transport av icke avvanda kalvar, rastplatser i länder utanför EU, transport i extrema temperaturer samt transport av djur på fartyg. 2020 slutförde de nationella kontaktpunkterna uppdateringen av nätverksdokumentet om djurtransportfartyg.

Under den första vågen i covid-19-pandemin spelade nätverket en viktig roll i samordningen av informationsutbytet, så att djurtransportbilar inte hölls kvar vid ländernas gränsövergångar på grund av begränsningar av rörligheten.

För att hjälpa EU-länderna att åtgärda brister i systemet inrättade kommissionen två arbetsgrupper för formulering och analys av växtskyddsmedel respektive för tillämpning av lagstiftningen om växtskyddsmedel. Representanter från över 20 EU-länder deltog i det sammanträde i arbetsgruppen för formulering och analys av växtskyddsmedel och i de tre sammanträden i arbetsgruppen för tillämpning av lagstiftningen om växtskyddsmedel, som organiserades av kommissionen 2019. Eftersom utvärderingen av direktivet om hållbar användning av bekämpningsmedel prioriterades överfördes arbetsgruppen för godkännande, formulering och analys till kommissionens enhet för godkännande av bekämpningsmedel, och arbetsgruppen för tillämpning av lagstiftningen upplöstes.

I maj 2019 anordnade kommissionen ett gemensamt möte med arbetsgruppen för direktivet om hållbar användning av bekämpningsmedel och arbetsgruppen för tillämpning av lagstiftningen om växtskyddsmedel, i syfte att diskutera frågor av gemensamt intresse i samband med en workshop om integrerat växtskydd. Målet med workshopen var att hjälpa EU-länderna att bedöma hur integrerat växtskydd genomfördes på jordbruksföretagsnivå, med hjälp av den erfarenhet man fått genom kurserna i integrerat växtskydd inom Bättre utbildning för säkrare livsmedel. I november 2019 höll arbetsgruppen för direktivet om hållbar användning av bekämpningsmedel ett gemensamt möte med arbetsgruppen för miljöstatistik inom jordbruket. Där diskuterades frågor av gemensamt intresse, i synnerhet angående att utarbeta mer användbara harmoniserade riskindikatorer. År 2020 hade arbetsgruppen för direktivet om hållbar användning av bekämpningsmedel ett sammanträde i november. Det handlade främst om tekniska aspekter på utvärderingen och översynen av direktivet i fråga, som inleddes i slutet av 2019.

I december 2020 uppmanades EU-ländernas behöriga myndigheter genom arbetsgruppen för direktivet att ge återkoppling om möjliga politiska alternativ i framtiden. I december 2020 ingicks ett avtal om en utomstående studie som hjälp med att utvärdera direktivet och en konsekvensbedömning om den eventuella översynen av det. Det gjordes också förberedelser för ett evenemang från kommissionen med berörda parter, som skulle äga rum i januari 2021, och ett offentligt samråd online (”Kom med synpunkter”) för att lansera detta initiativ i januari 2021. Fler uppgifter finns på kommissionens webbplats ”portalen för bättre lagstiftning”[35].

[35] Färdplan och resultat av det offentliga samrådet.

7.2
Bättre utbildning för säkrare livsmedel

Bättre utbildning för säkrare livsmedel är ett utbildningsinitiativ från kommissionen, som ska förbättra genomförandet av EU-reglerna för livsmedel, foder, djurhälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel, ekologiskt jordbruk och ordningar för geografiskt ursprung (SUB/SGB/GTS). Det fyller en viktig funktion för att göra de offentliga kontrollerna mer ändamålsenliga och tillförlitliga och sprida kunskap om EU-lagstiftningen. Kommissionens kontroll kan bidra till att identifiera utbildningsbehov.

Programmet Bättre utbildning för säkrare livsmedel 2019–2020 omfattade många olika tekniska ämnen och ett antal moment av särskild betydelse för systemen för offentlig kontroll. Det rörde sig om

- revisionssystem och intern revision,
- efterlevnad av EU-lagstiftningen på hälso- och växtskyddsområdet,
- livsmedelsbedrägerier och e-handel med livsmedel,
- förordningen om offentlig kontroll,
- beredskap för och hantering av utbrott, stöd till EU-revisioner (för nationella experter),
- EU:s översiktsrapporter.

År 2020 anordnades en workshop om uppföljningsrekommendationer.

200 kurser hölls i EU-länderna under 2019 och fram till mars 2020, då alla kurser på plats måste ställas in på grund av utvecklingen av covid-19-pandemin. 2020 ändrades dessa avtal så att det istället gavs virtuell utbildning där så var möjligt, och alla nya avtal innefattar nu en del med virtuella studier.

Det har i Bättre utbildning för säkrare livsmedel gradvis införts onlineutbildning under 2020, med virtuella klassrum och e-lärandemoduler som varit tillgängliga genom **BTSF Academy** (akademin för Bättre utbildning för säkrare livsmedel). I programmet utökas nu utbudet av e-utbildning samtidigt som de befintliga modulerna översätts till de flesta officiella språken, så att så många som möjligt får tillgång till utbildningsmaterial, oavsett vad som händer i framtiden. Akademin tillhandahåller nu

också ett register över befintliga utbildningsresurser, som tjänstepersoner från länder både i och utanför EU kan använda.

Läs mer i årsrapporten 2019 för Bättre utbildning för säkrare livsmedel.

Slutsatser

EU har omfattande lagstiftning för att minimera säkerhetsrisker och problem med bristande efterlevnad, från jord till bord. EU-ländernas årsrapporter om offentlig kontroll visar att de nationella myndigheterna fortsätter att sköta sin uppgift att övervaka och verifiera att företag längs hela livsmedelskedjan uppfyller de relevanta EU-kraven, och att de vidtar tillsynsåtgärder när så inte är fallet.

I och med den standardiserade förlagan för årsrapporterna blev det lättare att samla in jämförbara uppgifter om EU-ländernas offentliga kontroller i hela den jordbruksbaserade livsmedelskedjan.

I denna rapport och det åtföljande arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar ges en sammanställning av dessa jämförbara uppgifter till EU-omfattande statistik för år 2020. Genom dessa uppgifter kommer man med tiden att kunna identifiera trender när det gäller kontroller och bristande efterlevnad. Statistiken för 2020 omfattar 26 länder och 16,8 miljoner enheter som var föremål för offentliga kontroller. De nationella myndigheterna utförde över 4 miljoner offentliga kontroller av dessa enheter. Utifrån dessa kontroller konstaterades 655 000 fall av bristande efterlevnad, vilka ledde till 388 000 administrativa sanktioner och nästan 13 000 rättsliga åtgärder.

Eftersom den standardiserade förlagan användes för första gången kunde inte alla EU-länderna skicka in alla uppgifter i det format som krävdes. Den information som lämnas i de öppna textrutorna kunde jämföras lättare om uppgiftslämnarna följde kommissionens vägledning om hur man fyller i årsrapporten.

I det arbetsdokument från kommissionens avdelningar som åtföljer denna rapport ges uppgifter om de offentliga kontroller som utförts av EU-länderna och om kommissionens kontroller med avseende på EU:s krav gällande livsmedels- och foderlagstiftningen, djurhälsa och djurskydd samt växtskydd och växtskyddsmedel. Resultaten av dessa kontroller visar att EU-länderna har de kontrollsystem som behövs och att länderna på det hela taget når upp till en efterlevnad som är förenlig med livsmedels- och fodersäkerhet och en sund inre marknad. Vid kommissionens kontroller konstaterades brister i vissa EU-länders kontrollsystem och det faktum att det finns utrymme för förbättringar av de nationella kontrollsystemen.

Kommissionens systematiska uppföljning av rekommendationerna från revisionerna visar att de nationella myndigheterna i allmänhet vidtar lämpliga korrigerande åtgärder för att komma till rätta med de konstaterade bristerna.

Kommissionen fortsätter att i samarbete med de nationella myndigheterna hjälpa EU-länderna att fortlöpande förbättra sina system för offentlig kontroll via nätverken och initiativet Bättre utbildning för säkrare livsmedel.

De restriktioner som infördes under 2020 på grund av covid-19-pandemin gjorde det svårare för de nationella myndigheterna och kommissionen att genomföra sina kontrollplaner. Bemanningsnivåer och begränsade resurser uppgavs också som skäl till att de nationella myndigheterna inte fullständigt genomförde sina planerade program. Restriktionerna medförde också att fler distansmetoder användes för att utföra kontroller. Sådan teknik har visat sig vara värdefull och skulle kunna utforskas ytterligare.